Ч. 65 (13.014). Львів, пятниця 25. березня 1932. Porcelowa oplata kaniccona ryczaltem. Рік LIII

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 14·00 „ Піврічно 26·00 „ Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 25 фр. фр. Італії 7·00 зол., Німеччині 7·00 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·00 зол., Австрії 7·00 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 23-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Будьте отверті і щирі!“

Львів, 23. березня 1932.

Чеські газети приносять часто повідомлення про ріжні виступи през. Масарика й інших відповідальних державних діячів Чехословаччини в справах міжнаціональних відносин і їх вирівнання в чсл. республиці. Чи це буде яке національне свято чсл. німців або мадярів, чи це буде ювилей якої їх культурно-освітньої установи, або зїзд німецьких чи мадярських учителів, письменників, журналістів і т. д. і т. д. — при кожній такій нагоді читаємо, що през. Масарик або котрийсь з чеських міністрів бере в такому святі або особисто участь, де витає його щирими словами (очевидно — в рідній мові учасників свята), або принайменше висилає на свято привіт. Подібно діється і при нагоді загально-державних імпрез, вистав то-що, в яких беруть участь представники ріжних національностей Чехословаччини. Так прим. не так то давно читали ми, що през. Масарик приняв делеґацію всіх учительських орґанізацій республики, до якої виголосив промову чось у шістьох мовах а опісля вів у тих самих мовах конверсацію з присутніми делеґатами. Знов-же на днях прочитали ми у пресі з великим зацікавленням промову чсл. міністра освіти д-ра Івана Дерера, що її він виголосив через радіо до німецьких шкільних дітей цілої Чехословаччини з приводу 100-ліття смерти Ґетого, промову, в якій чеський державний муж накликав німецькі діти в їх рідній мові, аби вони жили і працювали в дусі ідей ґіґанта Ґетого, аби любили й дорожили своїм рідним, ставлячись, зрозуміла річ, з пошаною і зрозумінням до всіх добрих починів і змагань дітей чеських, мадярських і т. д. Що така політика має свій добрий вплив на міжнаціональні відносини в Чехословаччині, не треба й казати.

Одначе не про це хочемо нині говорити. Звернула нашу увагу промова през. Масарика до молоді цілої республики, виголошена 18. п. м. через праське радіо. Промову цю, як читаємо в чеській і німецькій пресі Чехословаччини, виголосив Масарик на прохання Чсл. Червоного Хреста, започатковуючи ось-так „великодний мир Черв. Хреста“. Промова ця така знаменна, в ній стільки здорових, а до того високо-актуальних думок, які можна приложити й до нашої молоді, що ми дозволимо собі навести з неї декілька важніших місць

„При нагоді Великодних Свят — говорив през. Масарик — згадаймо про старших людей. Може ви вже чули про те, що **культуру нації пізнають по тім, як вона шанує старший вік.** Тому старайтеся своїм поведенням супроти старших людей дати доказ культури й освіти свого народу, і то не тільки у великому, але також у малому. На вулиці вступіться з дороги старшому, у трамваю чи в залізниці зробіть йому місце, встаньте, як старша людина входить до кімнати. Супроти старших, а також між собою, **будьте отверті, говоріть ясно і свобідно** — це поважання не виключає“.

Посвятивши кілька речень своїм тісним взаєминам з молодю, які він удержував від найдавніших часів, згадавши опісля про своїх молодих співробітників з часу великої війни, теперішнього міністра закордонних справ д-ра Бенеша і пок. ґенерала Штефаніка, заявив Масарик дальше: „І зі всіми молодими й молодшими були ми такими добрими приятелями і другами, начеб ми зросли разом від дитинства. Не в тому суть справи, чи маємо менше або більше літ, а в тому, чи маємо спільні завдання, спільну ціль і **чи ми супроти себе отверті**“.

А в словацькій частині своєї промови розібрав Масарик докладніше приповідку „**Старости належиться вдячність**“, при чому підчеркнув ще раз, що хоча сам вік не робить ще людей мудрими, та проте молодь повинна ставитися з пошаною до старших, бо вона може й повинна від них завсіди учитися. Найважніша річ у взаєминах між старими й молодими — обопільне зрозуміння й довіря.

Отсих кілька відірваних уваг на адресу молоді Чехословаччини з промови през. Масарика, який знає молодь дуже добре і її любить, бо все був з нею в якнайтіснішому звязку і сам почувається вічно молодим — подаємо під розвагу молодому й наймолодшому українському поколінню. Нехай воно прочитає ті думки великого Масарика з відповідною увагою і продумає їх основно. Бо де як де, але саме у нас дуже потрібно, аби молодь ставилася до старшого громадянства отверто, щиро і з повним довірям.

Експериментальні реконструкції.

З нагоди останніх змін у польському кабінеті.

Звичайно буває у парляментарних державах, що всякі кабінетові зміни діються **перед** відкриттям парляментарної сесії, або зараз після нього, щоби можна цілком чи частинно новий кабінет представити законодатній установі й отримати від неї апробату. Однак у Польщі устійнився зовсім протилежний звичай: всякі кабінетові пересунення діються саме безпосередньо **після** зачинення сойму. Хоча міжпарляментарний період є присвячений у післятравневій системі правління **масовій продукції** декретів на основі надзвичайних повновластей, проте змінюються цілі уряди і поодинокі особи у старих кабінетах, не оглядаючись на формальну сторінку справи, що чейже сойм повинен згори знати, хто буде користати з права декретування законів. Зрештою, це дійсно лише формалістика, бо чейже по суті ніяких змін нема.

Від травневого перевороту офіціяльно змінилося 9 кабінетів, не рахуючи таких кабінетових „реконструкцій“, які не потягали за собою димісії голови ради міністрів. По суті, всі у Польщі і поза кордонами є свідомі факту, що річ іде лише про більші або менші персональні зміни, але що остається **та сама система правління,** той самий „курс“, опертий на ту саму парляментарну „більшість“, чи — вірніше кажучи — ту саму **позапарляментарну силу.** Єдиним виломом у цій системі, або може лише несміливою спробою виломитися з тої системи, були кабінети проф. Бартля, в яких зрештою засідали пп. Складковський, Мейштович, Пристор і Світальський, які ці спроби рішуче унеможливили. Тепер маємо нову „реконструкцію“: вона подібна до всіх попередніх і має всі характеристичні риси попередніх змін.

Вийшли з кабінету обидва міністри **хліборобських** ресортів: міністерства хліборобства та земельних реформ. Перший з них, Янта-Полчинський, консерватист у політичних переконаннях і фахівець по ділу, дістав димісію без рекомпенсати. З погляду закулісової боротьби за міністерські портфелі між ріжними санаційними групами і гуртками, димісію Полчинського треба вважати **поразкою консерватистів.** Міністер земельних реформ, Козловський, дістав інше призначення, — і про це буде мова ще нижче. Обидва осиротілі портфелі передано голові Банку Рільного, був. міністрові земельних реформ з кабінету Владислава Грабського, Людкевичеві, безперечному великому знавцеві хліборобських справ. Така фахова номінація була навіть несподіванкою для усіх, що привикли глядіти на персональні зміни у післятравневих урядах під цілком іншим кутом. Міністерство земельних реформ — чуємо — має бути цілком зліквідоване і злучене з міністерством хліборобства, що повинно було, на нашу думку, вже давно статися — супроти відсутности всякої суттєвої земельної реформи у Польщі. Останньою „реформою“ було там приняття нового кольонізаційного закону. Виявляється, що це була єдина мета, задля якої покликано до уряду львівського професора археольогії Козловського: цю місію він блискуче виконав і закінчив нею свою хліборобську карієру...

Зате проф. Козловський отримав інше призначення: став віцеміністром **скарбу.** Це призначення археольога було такою самою сенсацією, як колишнє призначення його міністром хліборобського ресорту. Однак воно перестає дивувати, коли приглянутися ближче міністерству скарбу. Отож міністром скарбу, — як відомо — є Ян Пілсудський, а віцеміністрами — Стажинський (єдиний фаховець-економіст, фактичний керманич політики м-ства, теоретик т. зв. етатизму), полк. Коц, Ястшембський і тепер Козловський. Яку місію має тепер цей останній віцеміністр — покищо невідомо. Дотеперішній віцеміністр скарбу, проф. Завадський, став віцепремієром з місією кермувати взагалі **всіми господарськими справами.** Варшавські газети недискретно зраджують тайну, що новий віцепремієр тому здобув собі це визначне становище, бо дає надію, що він отримає дальшу частину **французької залізничої позички** (яка страшенно польському скарбові потрібна) і що поладнає деякі досить неприємні історії фінансової натури, звязані з **захитаним концерном нещасного сірникового короля Кройґера.** У звязку з цими господарськими номінаціями звертають увагу, що ніякого призначення не отримав був. міністр фінансів Матушевський, який свого часу „попав у неласку“ через своє становище проти необнижування старшинам платні. Видно, що досі ласки не відзискав.

Третя категорія зміни торкається **міністерства публичних робіт.** Міністр ген. Норвід-Найгебавер отримав димісію і вертає до військової служби. Його портфель одержав у спадщині міністр комунікації інж. Кін. Міністерство публичних робіт має бути, так само як міністерство земельних реформ, з мотивів ощадности зовсім **зліквідоване.** Третє міністерство, котре жде своєї ліквідації, — це міністерство пошт і телеграфів.

Один з польських часописів так характеризує доконані зміни в уряді: „Зміни є менші ніж їх передбачувано, а їх політичне значіння ніяке“. — Це цілком правильна і дуже влучна характеристика. А проте на цих змінах мабуть справа „реконструкції“ не скінчиться. Більші зміни мають нібито прийти зараз після повороту маршала Пілсудського з Єгипту. Коли це буде, ще невідомо, бо це залежить від стану здоровля маршала. В усякому випадку всі ці й усякі інші кабінетові зміни є вислідом **експериментаційних комбінацій** та гурткової і персональної боротьби за впливи. Ні одно ні друге нас ближче не цікавить, коли ж присвячуємо таким історіям з журналістичного обовязку кілька рядків, то хіба для освітлення **внутрішньо-польських** відносин.

—o—

Перед оголошенням мораторії в Румунії.

БУКАРЕШТ, 23. III. ПАТ. У звязку з відмовою Болгарії сплатити 55 мілїонів, які належаться Румунії, часопис „Адеверул“ пише, що Румунія не має іншого виходу тільки зревідувати платничу здібність держави. Цю статтю уважає дехто передвістником оголошення Румунією мораторії в справі закордонних довгів.

—o—

З голосів польської преси.

Після вбивства ком. Чеховського.

Ендецький „Курєр Львовскі“ з 24. березня н. р. пише на тему вбивства комісаря поліції Чеховського між іншим таке:

„Вчорашній замах на ком. Чеховського став випадком дня та розбурхав усе громадянство. Пок. ком. Чеховський мешкав у бльоку міських камениць при вул. Стрийській і кожного дня ранком ходив до бюра. Постійно — для безпеки особи пок. ком. Чеховського — пильнувала його поліційна станиця. Поліцай, що пильнував ком. Ч., мав обовязок допильнувати кожного ранку, щоби комісар після виходу з дому сів до автобусу, що відїздив у напрямі міста. Коли ком. Чеховський ішов пішки, поліцай у малій віддалі за ним мав відпровадити його до бюра.

З огляду на ті розпорядки, невідомо чому спричинник убивства міг безкарно підійти до своєї жертви, стрілити до неї та втекти. Треба додати, що ком. Чеховський, цікавився помітно справою голосного вбивства особи пок. Голувка в Трускавці, і, як довідуємося, був на слідах вбивників. (Підчеркнення „К. Л.“).

Це вбивство доконане у замітно дуткавих обставинах, бо в білий день на вулиці, де справді є відносно слабий рух, але тим не менше для вбивника настільки небезпечніше, що з усіх боків, чи від міста, чи з боку корпусу кадетів, чи стрийського парку міг хтось несподівано явитися в останній хвилині, навіть незавважений спричинником із огляду на вуличні закрути, горбки та дерева. Врешті біля місця вбивства є, як відомо, доми Пенсійного Інституту, а трохи оподалік, у горі — корпус кадетів.

Оці обставини виявляють *велику очайдушність спричинника вбивства.* (Підчеркнення „К. Л“.). Крім цього знав він певно, що пок. ком. Чеховський перебуває під постійною опікою поліцая. А важко подумати, щоби рахував на повільність поліцая, або якусь іншу обставину, яка залишила би пок. ком. Чеховського безборонним“.

Українська мова у волинських школах.

V.

Повищий „оборонний“ обіжник, підписаний начальником виділу Кураторії Ст. Совінським, не припав, видко, до смаку кураторові п. Шельонговському, тому він недовго перед своїм переходом до Виленської Шкільної Округи видав ще від себе в тій справі обширний обіжник п. з. „Навчання у двомовних школах та в школах із державною мовою навчання й українською мовою як предметом“[1]), який нормує обговорювану справу в надзвичайно оригінальний спосіб. Щоб не викривити провідної думки цього розпорядку, ми наводимо з нього що головніше в перекладі:

I.

„У двомовних школах:

1. Навчання релігії слід у засаді вести в рідній мові дітей.

2. Годин, призначених на навчання польської мови в I-ому відділі, засадничо треба вживати на читання й писання в польській мові. Години, призначені в тім відділі на навчання української мови, учитель ужие на ведення в тій мові приступних розмов. Науку писання й читання в другій мові (себто українській!) слід розпочинати в другому році навчання.

3. У навчанні рахунків із геометрією в тих нижчих відділах, в яких передбачено їх навчання в українській мові, вчитель повинен послугуватися **також польською терміносьогією.**

4. В інших предметах навчання треба подавати найважніші терміни в обох мовах.

5. У науці співу слід брати під увагу в усіх відділах пісні в обох мовах.

II.

У школах із державною мовою навчання й українською мовою як обовязковим предметом — на українську мову треба призначити перші або останні години, щоби діти, яких родичі не бажають собі для них науки української мови, **могли бути без перешкод увільнені від тих годин.**

III.

У школах із державною мовою навчання й українською як необовязковим предметом слід додати для кожної групи (2—3 відділи разом получені!) по три надчисельні години тижнево для тих дітей, яких родичі висказали бажання, щоб їх діти мали запевнену науку української мови.

IV

Початкова наука читання й писання в I-ому відділі двомовних шкіл і шкіл з державною мовою навчання й українською мовою як предметом, зі значною більшістю українських дітей, які приходять до школи без знання державної мови, розпочинається для тих дітей **в українській мові. Діти, які розмовляють дома польською мовою, розпочинають науку читання й писання в державній мові.** Вчитель використає тут години т. зв. тихих праць, чи пак спец. додані години. Панове шкільні інспектори, при затвердженні організаційних карт, регулюватимуть справу навчання читання й писання в перших відділах у залежності від числа дітей поодиноких національностей.

V.

Панове керманичі шкіл та вчителі постараються щоби виріжнання програми з другої мови навчання наступало в третіх відділах“.

Ось цим обіжником куратор Шельонговський надав правні форми тому хаосові, що запанував у волинському шкільництві, залегалізував його. Що справа дійсно так мається, докажемо це короткою аналізою цьогож розпорядку.

Релігії, по його думці, треба засадничо вчити в рідній мові дитини, але не виключене, що можна її вчити також у чужій мові! Цим дається фактично право московським або москвофільським законовчителям (священикам і дяконам) послугуватися російською мовою. Ще більше: Кураторія розіслала навіть по школах текст молитви для православних дітей у російській мові[*]). По чиїй лінії йде така політика, не дуже важко догадатися.

В утраквістичних школах науку читання і писання засадничо треба розпочинати в державній мові, а тільки вимково, в школах зі значною більшістю української дітвори, **яка приходить до школи без знання державної мови**[*]), науку ту треба розпочинати в українській мові, але тільки для українських дітей! Натомість польських дітей, незалежно від цього, учитель **мусить учити** читати й писати в польській мові. Крім того в польських школах із українською мовою як предметом польські діти не обовязані вчитися української мови.

Кермування мовною справою обіжник доручає шкільним інспекторам. Очевидно, вони й не прислплять. Нам уже відомі випадки, що вони наказують учителям, часто навіть утраквістичних шкіл, завести навіть для 1—2 польських дітей науку читання й писання в польській мові. „Якщо даємо спромогу українським дітям учитися в рідній мові (?), то тимбільше — кажуть — мусимо її дати польським“. Так регулюють справу...

К. П.

(Продовження буде)

[1]) Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5/67, maj 1930. Обіжник із дня 5. IV. 1930 р., без числа.

[*]) Для замаскування молитва зложена церковнославянською азбукою...

[*]) Вислів цей надається до дуже широкої і довільної інтерпретації. Неодному полякові-вчителеві і „дзєнь добри“ вистане, щоб закваліфікувати дитину як таку, що знає польську мову...

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 25. БЕРЕЗНЯ 1932.

В. НЕСТОРОВИЧ.

У тіні воєнних прапорів мікада.

(Докінчення).

Молодий, гарний хлопець, одягнений в однострій моряка з кокетерійно-криво засадженим „кепі“ він зробив просто бешкет у серцях жіночих мешканців „усадьби“.

Та не тим був він нам цікавий, а тим, що ми від нього почули.

Він галичанин. Попав швидко в полон і коли його зразу повезли у Владивосток, він натуралізувався і вступив до фльоти. Тепер від місяця він на японській службі і властиво належить до армії мікада. Завданням його їхати поперед військового відділу, якщо цей відділ має попасти в села і українським живим словом пацифікувати (так, таки він ужив цього слова) войовничі настрої селян. Він має не тільки їм заявляти про мирні наміри японської армії, але також підкреслювати український націоналізм, сіяти ворожнечу до кацапщини, до росіян...

Що? І справді таке роблять японці?

Я весь спаленів від захвату.

У мене виросла нараз жадоба кинути все і йти разом з ним чи пак із японцями, туди на села, і стати апостолом ненависти до Москви, якаб вона не була: червона чи біла...

Цеж Зелений Клин, цеж наші переселенці були тут піонірами культури; вони принесли сюди свою співну мову і вкучну пісню з далекої України і наповнили нею майже всю далекосхідню область. Якж знав про це, працював уже з ними і для них у місцевій „Просвіті“, „Громаді“, а ще вчора пив чай на веранді („у прикуску“), обмотаній густим виноградом, з 92-літнім дідуганом, що колись у часи, коли ще залізниці не було півтора року їхав круторогими волами з Чернигівщини, поки добився до Микольська!

— Слухай друже — казав я морякові. — Бери мене зі собою.

— Ні! Раніше поспитаю. У нас дисципліна, революційним шляхом нічого не вдієш!

Обіцяв написати. І справді написав, але про те, що зайвого місця нема.

Так і не попав я в армію мікада.

*

Японці трималися скромно.

Важко було їм здбути собі симпатії в народі, що чув расову нехіть до „жовтого інтервента“, який ще й до того підтримував „білих“. Народ таки отверто сприяв наростаючим силам партизанів, переховував і годував їх, хоч у душі далекий був від комунізму („кому „на“ а кому дуля“ — це була народня його дефініція, яку частіше доводилось чути).

Ці настрої у нвазх змушували японців стягнути їхні війська, що встигли вже досягти до Байкальського Озера, а поворотом сюди, у Приморщину, звідкіля в разі потреби легше було перекинутись знову у рідну країну Сходячого Сонця.

Ішли глухі вісти про те, якто поїзди японців чиясь рука „під откос пускає“, (збиває із рейок), якто зносить вона цілі відділи війська, ледви ті віддішли від залізничої магістралі, якто партизани, „сопочні герої“[*]) щораз сміливіше стають до боїв із японським регулярним військом.

Теж і сили „білих“ танули, мов свічка. Західний Сибір увесь уже став більшовицьким. Жалюгідні рештки Колчаківської армії, якої погром почався від „зради“ українців, добились на схід і геть охляли. В них здебільша і думки не було, аби дальше боротись. Знов отаманщина Семйонових, Калмикових і інших козацьких старшин із крівавого похмілля тратила глузд і своїм терором просто всіх мобілізувала проти себе.

А нарід чогось ждав..

*

І діждався.

Прийшли знов „із сопок“ партизани. Нап екран барвили все нові події. Скільки їх було — і не зрахувати. Партизани видвигнули нову владу, при чому японці були невтральні. Прийшов „Трудовий Конгрес“ у Микольськ-Уссурійському і гострі резолюції в пролетарському жанрі. Після чого „інтервенти“ справді заінтервеніювали. За говорили скорострілі й гармати і „сопочні“ знов пішли у „сопки“, залишаючи чимало побитих. Так, — признатись треба — емоцій не бракувало. Між нашими (себто українськими громадянами) настрої хвилювали весь час поки японці не вступили за зброю. У штаб „інтервентів“ їздили японські делегації, із Владивостоку приїздили і з ними емісарі з українськими прізвищами і з цілим арсеналом більше та менше важних аргументів. Та ceterum censeo всіх нарад, конференцій і т. д. було: „Беріть владу у Приморщині!“ І були такі, що думали про це поважно, дарма, що серед ...

[*]) Сопки = горбки, куди вони ховались.

З української пропаґанди на чужині.

(Лист із Парижа).

II.

Незалежність України. — Більшовизм. — Оцінка „Життя Мазепи“.

(Докінчення.)

Друга праця, якою займається Альбер Мусе, (- „Життя Мазепи“ Борщака та Мартеля, про яку писалося вже в „Ділі“. Тому ваш кореспондент не буде нею займатися.

Цей вступ був необхідний для більшого зрозуміння статті Мусе, до якої й перейдемо.

„П. Евен описує історію зносин Франції та України й більше торкається ніж обговорює питання української незалежности. Я не думаю, щоби автор мав іншу претенсію, як тільки осв'тлити це питання перед профанами. Поза кількома документами щодо років 1917—1918 вся документація автора поверховна, а видрукування в додатку промов, виголошених у французькому парляменті, нічого не додає — це легко зрозуміло — до того, що знає про українське питання, я не кажу вже читач „Монд Сляв“,*) але навіть людина хоч трохи обізнана з питанням.

Алюзії щодо історичного панславізму належать тепер до ідеольогії вже давно перестарілої. Два слова про зорганізований Наполеона на Україну не будиб займали й у всякому разі мали би більше вартости ніж передрук доповідної та авантурницької дисертації небіжчика Казимира Деллямара про етнографію славян.

П. Евен гадає, що установлення незалежної України не один із стовпів майбутнього миру. Добре. Але він робить враження будім то не знає, з чисто дипльоматичною дисертацією, що національна Україна має наміри щодо земель, які знаходяться на захід від сучасних кордонів Радянської України. Вістак в останньому числі українського бюлетеня в Женеві можна прочитати:

„З нашого погляду стабілізація та консолідація Східної Европи прийде аж тільки тоді, як незалежна Україна повстане, розміром більш ніж 800.000 кв. клм. і з населенням в 50 міліонів“. Ция „стабілізація“ (продовжує Мусе) тягне за собою такі потрясения й заверюхи, які годі передбачити „пацифістам“. Втекти від проблеми — каже сам п. Евен, це не значить вирішити її. Якщо він думає, що симпатія українців до Франції поможе їм, після їх визволення з під Москви, дивитися в бік Львова, Люблина та Кракова, то п. Евен у такому разі наївний аж до зазрости... П. Евен цитує фразу з промови п. Ґалр-Бансела (католицького посла) у палаті послів (1920 р.), яка виявляє настрій автора; промовець настоював на факті, що Україна суто антибільшовицька, що всі її симпатії йдуть до Франції й що вона багата країна, яка візьме на себе частину російських боргів“. Такий спосіб виявляти свої симпатії не викликав свого часу жадного ентузіязму серед українців... Все це вельми беззмістовне. Все це викладене без думки про невблаганну дійсність, а лише з погляду на сучасні короткозорі французькі турботи.

В дійсності, коли частина України — не будемо тут дискутувати про її розмір — спробувала більшовизм, то зовсім не через особливу ніжність до марксизму, але з політичного розрахунку. З одного боку Україна не хотіла допустити до повернення царського абсолютизму, якого першим проявом булаб заборона слова „Україна“, з другого боку домагаючись (правильно або неправильно) звороту кількох міліонів українців, що є нині польськими, чеськими та румунськими громадянами. Україна вважала неможливим осягнути „визволення“ усіх українців своїми власними силами й гадала, що в союзі з цілим російським тілом вона зможе одного дня скористати з нової европейської заверюхи, щоби зреалізувати свої змагання“.

Багато прозвів доводять на здогад, що Україна, розчарована сьогодні, більш-менш схиляється до того, щоби скинути зі себе „московські соболі“, як це казали за часів Мазепи. Але це вже інша історія“.

І тут-же Мусе переходить до докладного обговорення „Життя Мазепи“. Автор глузує зі словника Ляруса „звичайно скупого в своїх біографічних замітках, що вельми докладно розповідає легенду з конем Мазепи. В дійсності цю легенду вигадав польський шляхтич Пасек. Ніколи брехня не мала такої долі: ніколи наклеп не причинився більше до слави того, якого хотів здискредитувати...

ПП. Ілько Борщак, українець французької культури, та Рене Мартель, славянознавець молодої школи, дали нам справжню постать Мазепи в оповіданні повному життя й фарб. Їхня документація першорядна... П. Борщак мав навіть щастя відкрити поміж паперами французької родини тісно точок досі невідомого договору Мазепи з Карлом XII. Отже маємо тут не якийсь „Повістевий життєпис“, якого лектура завсіди залишає двозначне, дійкове враження, а біографію, якої найменші деталі обґрунтовані на терпеливих розшуках. Мазепа це розділ з історії України“...

Тут Мусе докладно оповідає життя Мазепи „людини надзвичайно складної, поета, латиніста, протектора науки, дипльомата школи Макіявелі, а понад усім українського патріота. Ціле своє життя Мазепа залишився вперто вірним ідеалові незалежної України, задля перемоги якої він змагався проти потрійної орієнтації турецької, російської та польської.“

З великою симпатією ставиться Мусе до схарактеризованих нами мазепинців і кінчить: „Автори мають живий сентимент до свого героя. Можливе, що через це вони залишили в тіні деякі менш корисні риси його постаті. Тільки вони самі моглиб це сказати. Можливе також, що ці ерудити так точно поінформовані про російські справи, хотіли довести читача до конклюзії, яка виходить із оповідання, даючи до зрозуміння, що змагання України не дійшли ще до остаточного вирішення“...

Тут Мусе широко цитує передмову й кінець „Життя Мазепи“.

Беручи на увагу широке поширення „Mercure de France“, можна тільки привитати п. Мусе за популяризацію українських справ у останній його статті. *І. Л.*

*) Про українознавчі статті в „Монд Слав“ див. „Діло“ з 29. листопада, 1. 2. 3. 4. грудня минулого року.

строїв, що були в низах народу, це було явне божевілля.

Та це вже тема широка. Може колись іншим разом. Хотілось мені тільки пригадати, як опеївці був би я попав таки зовсім близько армії віїкада: раз — як полонений, другий раз — як той, що мав формувати японофільські настрої серед населення Зеленого Клину...

*

А тепер на закінчення:

Коли Ви, Ольго Іванівно, — симпатична мішанко матері-японки, батька-німця, російської культури і українських симпатій — довідались, що я дописую до владивостоцького щоденника „Щире Слово“ (ми все сміялися із цієї назви, дивуючись жартом, чому не „Магнусине Серце“?), Ви казали: „Колись і нас ви готові описати, Володимире“...

Сердечні — написав я тут і за Вас, мешканців віля біля парку, а Вам особисто ще й присвятив жмут сих споминів. Бо коли згадав за японців, не міг не згадати за Вас, Ольго Іванівно.

Ви тепер у Японії.

Тямлю, як приїздила Ваша мати вбрана в кімоно, у високій зачісці, що є гордощами японського жіноцтва та дріботіла по кімнатах „усадьби“, все з усмішкою і по черговому скромна.

Ви сказали мені раз: в Японії гарно, дуже гарно, там стільки квітів... І я мріяв про цю країну, хотів бодай один день туди попасти. Доля була ласкава і мрія моя сповнилася. Наш „Франкфурт“ по дорозі до Трієсту, причалив до берегів Японії у Нагасакі.

І до сьогодні залишилось казкові враження із чарівного острова Кюшіо...

З життя українців на Далекім Сході.

Український Національний Громадський Комітет у Харбіні.

В м. Харбіні виступив з покликом до всього українського населення Український Національний Громадський Комітет, котрий складається з представників Української Свято-Покровської Парафії, Т-ва „Просвіта“, Союзу Молоді, Української Громади Манджурії та Монголії й „Українського Клюбу“. Комітет почав заходи для повернення в свої руки будинку, котрий був поставлений за жертви українського населення. Одночасно Комітет старається також про розбудову українського громадського життя. Всі запити прохають надсилати на адресу: Харбін, Манджу-Го, P. O. Box 25, або P. O. Box 339.

Праця Т-ва „Просвіта“.

В неділю, 6. березня в мешканні греко-католицької місії на зібранні членів Т-ва „Просвіта“ та гостей був прочитаний цікавий реферат п. Ф. Даниленка „Амурщина“, а пізніше реферат п. І. Паславського на тему „Українська справа сьогодні“. Було досить багато слухачів, котрі з великим зацікавленням вислухали обидвох рефератів і щиро дякували лекторам. У найближчому часі намічено святкування в „Просвіті“ роковин смерти Шевченка.

Українське Пресове Бюро.

Істнуюче Українське Пресове Бюро в Манджурії прохає всі аналогічні українські установи надіслати свої адреси до Бюра, якщо вони бажають діставати ріжні інформації про життя Далекого Сходу. Бюро прохає також надсилати обмінно всі свої бюлетени та видання на адресу: Українське Прес. Бюро, P. O. Box 87, **Harbin, Manchuria.**

—o—

Комітет допомоги голодуючій Гуцульщині.

З Коломиї пишуть нам: Подається до загального відома нашого громадянства, що в Коломиї покликано до життя Комітет допомоги голодуючій Гуцульщині. Завданням Комітету буде збирати датки з цілого краю і при допомозі відповідальних місцевих чинників розділяти їх потребуючим. Комітет має надію, що хоч є загальне зубожіння, то наш загал прийде з допомогою свому братови, чим лише зможе. Датки в готівці треба слати на адресу Покутський Союз Кред. у Коломиї, Нар. Дім. — а датки в натурі до Окружного Союзу Кооператив у Коломиї, вул. Собіського. У випадку збірки видатків в натурі, проситься перед їх висилкою вперед порозумітися з Комітетом. Адреса: Покутський Союз Кред. у **Коломиї** (для Ком. Допомоги голодуючій Гуцульщині).

За Комітет:

о. прелат Русин А., голова; Мельникова Марія заст. голови; Берлад Михайло, секретар; Пашкевич Іван, касієр; члени: Білозорова Марія дир. Семкович Михайло, д-р Завадикут Іван, Коссакова Олена, дир. Бабюк Осип, д-р Левицький Володимир.

Коломия, 21. III. 1932.

Польський фаховий журнал „Ґрафіка“

ПРО УКРАЇНСЬКУ ГРАФІКУ.

Вийшло розкішне видання I. числа за 1932 р. польського фахового графічного журналу „Ґрафіка“, присвяченого українським мистцям графікам у Львові. „Ґрафіка“ орган союзу польських артистів графіків і союзу керманичів графічних установ, виходить двохмісячними зшитками і належить до найкращих фахових журналів в Европі. Стаття пера д-ра В. Січинського подає інформації про українську графіку у Львові та обговорює творчість у цій ділянці мистецтва за останніх 10 років. У виданні поміщено 41 ілюстрацій, з них 6 кольорових таких мистців: М. Бутовича, С. Гординського, І. Іванця, П. Ковжуна, О. Кульчицької, Р. Лісовського, Я. Музикової, Г. Нарбута, М. Осінчука і П. Холодного.

Гадаємо, що колекціонерам, аматорам мистецтва, авторам і видавництвам, а також власникам деяких екслібрісів буде цікаво мати це число журналу і тому подаємо до відома, що В—во „Ізмараґд“ у Львові (Косцюшка 5) роздобуло за кільканацять примірників „Ґрафіки“. Ціна за число 5 зол. з рекоманд. пересилкою.

—o—

В 20-ліття Українського Пласту.

Свято з приводу 20-літнього ювилею Українського Пласту у Празі.

Прага, 16. III. 1932.

В дні 13-го березня ц. р. Український Союз Пластунів Емігрантів улаштував величаве святкування 20-літнього ювилею Українського Пласту. З сумними почуваннями збирались українці праської кольонії на це свято. Десь у глибині душі щеміло, що і це свято — свято нашої молоді, мусить відбуватись на чужині, бо ні на одному клаптику нашої Землі нема вільного незалежного Українського Пласту, що міг би відсвяткувати це свято, як свято загально-українське. Більше того: Українському Пластові взагалі нема змоги вільно розвиватись. Скрізь він втиснений в куток, або й зовсім прогнаний з життя.

Але увійшовши до салі, де відбувалося свято, якось кожний підбадьорювався. Наша мила молодь з сяючими обличчами зібралась це свято відбувати. Пластун не сміє тратити надії і все бадьорої думки. Це віяло з тих молодих постатей, убраних чи то в загально принятий пластовий однострій, чи в українське народне вбрання. Заклопотані впорядчики метушились і старались надати всьому відповідний лад, а пластуни, старші і молодші учасники свята, радісно настроені, надавали всьому молодого руху. Захоплювали вони своїм настроєм і присутніх сторонніх гостей. Надзвичайно добірно зладжена богата виставка пластових праць, пластових видань, фотографій з життя Пласту та пластових відзнак і прапорів відразу приваблювала до себе око гостя. Але в скорому часі саля наповнилась і розпочалась офіційна частина свята.

За довгим столом, прибраним українськими вишивками, засіла командатура СУПЕ та дехто з президії Пластприяту (організації старших громадян, що ставляться прихильно до Пласту і допомагають у потребі молоді). Свято розпочав командант СУПЕ Е. Вировий, згадуючи чулими словами мету, свята й ті обставини, які привели до його відсвяткування на чужині. „Український СКОБ (гірський орел — символ Українського Пласту) має сьогодні багато праці. Він мусить полетіти на далеку від нас рідну Україну і розповісти, що він тут бачив, а нам мусить принести привіт з Рідного Краю". Пластовий хор із запалом відспівав пластовий гимн, якого присутні вислухали стоячи.

Гарний реферат „20 літ Українського Пласту" прочитав ст. пл. В. Яцишин, що тісно звязаний з пластовим життям у себе дома, після пацифікації опинився на еміграції. Після цього реферату, що був також прочитаний і по чеськи, командант Е. Вировий згадав тих, що працювали коло утворення Пласту, а дехто з них вже перейшов у другий світ. Присутні вшанували память їх повстанням, а хор проспівав пісню „Чуєш, брате мій..."

Привитав командант присутніх на святі генерала Клепанда, команданта праського гарнізону та сестру Емілію Мільчіпову, представницю Союзу Скавтів Юнаків Чехословацької Республики. Генерал Клепанда подякував за привіт і запрошення і в свою чергу привитав присутніх українців з їх святом. Нагадав, скільки добра зазнали чеські легіонери на Україні, де вони себе почували, як дома і висловив щире побажання, щоб і українці знайшли в Чехословаччині другий дім та були щасливими і могли вільно і продуктивно працювати для свого народу. Присутні відповіли ген. Клепанді голосними оплесками. І сестра Мільчіпова привитала пластунів та висловила побажання, щоби співпраця чеських і українських пластунів дала корисні наслідки для зближення обох народів.

Другого реферату п. Зленка п. з. „Пласт як виховна система" вислухали присутні, особливо старше громадянство, з великим заінтересованням. Далі були виголошені та прочитані привіти, що наспіли з нагоди свята до СУПЕ.

Від Української Жіночої Національної Ради привитала пластунів проф. С. Русова (чи — як її коротко майже всі пластуни звуть — бабуся). У своїй промові [illegible] зазначила вона, що від пластуна у першу чергу [illegible] вимагає, щоб вони не були егоїстами, але щоб [illegible] були добрими, правдивими, щирими і виховували себе й один одного на добрих провідників свого народу. Проф. С. Сірополко привитав пластове свято в імені Педагогічного Товариства в Празі.

Письменних привітань наспіло дуже багато, але наведемо лише частину з них. Привітання від чехів: д-ра Баксы, міського голови Праги, в імені міністра освіти д-ра Івана Дерера прислав привіт його секретар, начальник Чеського Пластового Союзу проф. Сворбік. Ліга католицьких скавтів у Ч. С. Р., Л. Безедес, пластовий референт Словаччини прислав щирий привіт словацькою мовою. Зі Стокгольму надійшов привіт від Шведської Пластової Орг. З Мадярщини привітали: Пластова Організація Мадярщини і граф Телекі, голова тої організації. Відгукнулись і словінські пластуни. Від українських організацій наспіло з усіх країн дуже багато привітів. З Галичини, де Пласт після „пацифікації" не функціонує, наспіло багато привітів від б. пластунів і пластунок. З б. провідників Пласту прислали привіти д-р О. Тисовський та п. Северин Левицький. Також ріжні галицькі організації привитали пластунів емігрантів. Буковина прислала кілька привітів. Відізвались і підкарпатські пластові відділи. З Америки наспіла привітальна телеграма від п-і Макогон. Відгукнулось Льондонське Пресове Бюро, також і женевське. Надійшли вкінці привіти від українців із Франції, Бельгії, Варшави, Загребу, Акерману то-що. Майже всі українські організації в Чехії також відгукнулись. Перечислити все те булоб задто довго.

Перша офіційна частина закінчилась відспіванням чехословацьких та українського гимну.

Після короткої перерви відбулася мистецька частина свята. Всі точки виконали пластунки і пластуни, як старші, так і малі новики. Співи, танці, декламації чергувались і здобували собі гучні оплески присутніх. Деякі точки мусіли бути повторені. Хор, що виступив на кінці програми, мусів переспівати майже всі пісні, які знав.

Після закінчення програми пластуни і пластунки одержали на память жовто-сині мішечки з дарунками, головно в книжках. На кожному мішечку була вибита пластова відзнака.

Старше громадянство мало змогу оглянути потім богату виставку й ознайомитись при її допомозі з пластовим українським життям, а молодь ще й потанцювала. Всі розходилися зі свята з великим задоволенням. Почувалося, що хоч це свято й відбувалось на чужині, але зєднало воно українців з усіх кутків світу. Дивлячись на молодь, що виховується на прекрасних засадах Пласту, хочеться вірити, що вона й на чужині зуміє високо тримати національний прапор.

Х. К.

Дрібні вістки.

В Десав збанкротувала велика німецька фабрика Юнкерса, що будувала літаки, мотори й теплові уладження.

Чілійський уряд припинив усі виплати на рахунок закордонних довгів.

Управа Ляндфольку оголосила відозву, якою закликає німецьке селянство голосувати на Гітлера.

Агенція Бельга заперечує поголоску про подорож б. цісаревої Зити на Мадейру, щоби перевезти звідтам тлінні останки б. цісаря Карла.

Будапештенські фінансові кола дістали вістку з Парижа, що тепер неможливо Мадярщині дістати позичку від Франції.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ЛЬОНДОН, 23. III. ПАТ. На основі інформацій із Шангаю формальні переговори між представниками військової влади китайської та японської розпічнуться в середу. Конференція має покликати мішаний комітет, що визначить позиції, які мають заняти китайські війська та означить, куди мають відійти війська японські.

—o—

НОВЕ МІНІСТЕРСТВО ШЛЯХІВ.

ВАРШАВА, 23. III. ПАТ. Міністр Кін доручив віцеміністрові Гальотові, якого йменування президент Мосціцький сьогодні підписав, справу злуки в одну організаційну цілість міністерства шляхів і публичних робіт. Тим способом міністерство обійматиме агенди залізниць, шляхів битих, річних і повітряних.

—o—

ПАЛЯТЬ БІЛЬШОВИЦЬКІ УСТАНОВИ.

ВИЛЬНО, 23. III. ПАТ. Повідомляють із погранича, що на тереві Радянської Білоруси, особливо в округах борисівській і заславській щораз частіші випадки підпалювання магазинів, кооператив і ріжних державних будинків. В оселі Страшний Луг біля Борисова підпалили велике колективне господарство. Згоріло 7 будинків. В крайській окрузі спалили колгосп.

БАНДИТИЗМ У МАНДЖУРІЇ.

ТОКІО, 23. III. ПАТ. Із Чань-чун повідомляють, що в околиці станції Ча-чіянь-чун бушує сильна шайка бандитів. Японська поліція дістала приказ розігнати її. Після завзятого бою бандити розбіглися, кидаючи частину награбленого добра, між іншим 70 коней. Підчас бою впало 42 бандитів, між тим коли поліція втратила тільки 5 людей.

СОЙМ У МЕМЕЛІ РОЗВЯЗАНИЙ.

БЕРЛІН, 23. III. ПАТ. Мемельський сойм ухвалив сьогодні внесення партії більшости, що висловлює недовіря директорії Сімайтіса. За внесенням заявилося 22 послів, проти 5. У відповідь президент директорії Сімайтіс відчитав декрет губернатора Мемеля, яким розвязав сойм.

Мусоліні про свій режім.

РИМ, 23. III. ПАТ. У звязку з 13-ими роковинами істнування фашистівського режіму Мусоліні оголосив відозву, в якій подав історію розвитку фашизму, підкреслюючи його моральну й життєву силу. Підкреслив теж непохитну волю Італії перемогти всякі перешкоди в змаганні до зміцнення моральних і фізичних сил народу та до зреалізування програми партії. На конець відозва стверджує: Після 13 років, як переміняли Італію в нарід і державу, на якій концентрується прихильна або ворожа увага світу, ми зберегли духа, який керував нами у перших днях фашистівського режіму.

—o—

Вбивства на берегах Дністра.

БУКАРЕШТ, 23. III. ПАТ. Преса приносить в останніх днях вістки про часті випадки на радянській території над Дністром. Більшовицька гранична сторожа острілює селян, що пробують дістатися до Румунії. Недавно гурма мешканців одного українського села хотіла перейти Дністром. Більшовицька сторожа кількох убила а кільканадцятьох ранила. На румунському боці кілька годин було чути стрілянину й зойки ранених. Останньої ночі 30 осіб хотіло перейти на румунський бік. На другий день бачили на леді кілька трупів. Втікачі оповідають, що радянська влада переселює селян з України на Сибір, наслідком чого люди тікають до Румунії.

ПАРИЖ, 23. III. ПАТ. На сесії Міжнародньої Унії прихильників Союзу Народів румунська делегація порушила справу масових убивств над Дністром на румунсько-радянській границі, де більшовицька сторожа стріляє селян, що тікають до Бесарабії. Представник Румунії запропонував, щоби предсідник Унії інтервеніював у Союзі Народів.

ІРЛЯНДСЬКА СПРАВА.

ЛЬОНДОН, 23. III. ПАТ. У звязку з новим ірляндським рухом в англійських урядових колах настало занепокоєння. Побоюються, що ірляндські націоналісти готові проголосити ірляндську незалежну республику. Є також думка, що скасування присяги зробило би Ірляндію чужою державою, неуправнену користуватися добродійством системи митної преференції, а це обнизило би на 90 проц. ірляндський промисл.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

ОСТАННІ ВІСТИ

МЕНЬША ПЛАТНЯ ВІД КВІТНЯ.

Новий емеритальний закон, що змінює приписи ем. закону з 11. грудня 1923., оголосять у „Дневнику Устав" у найближчих днях. Новий закон передбачує, що ем. оплати від платні сталих держ. службовців і фахових військових чинної служби стягатимуть у висоті 8%, а не як досі 5%. Зміна ця обовязуватиме від 1. квітня, тому м-ство скарбу обіжником із 16. березня повідомило всі держ. уряди, що при виплачуванні платень 1. квітня мають стягнути ем. оплату в висоті устійненій новим законом, отже 8 проц.

ПРОТИ ПОДЕШЕВІННЯ ТРАМВАЮ, ҐАЗУ Й ЕЛЄКТРИКИ.

На засіданні бюджетової комісії львівської м. ради ген. референт бюджету д-р Бжеський заявився проти кампанії за знижкою цін світла, ґазу та трамвайних білетів.

ДЕЛЕҐАТ М-СТВА ВН. СПРАВ У ЛЬВОВІ.

У звязку з убивством ком. Чеховського вчора відбувалася конфронтація свідків убивства з арештованими. На приказ вищих варшав. чинників приїхали до Львова начальник виділу безпеки м-тва внутрішніх справ Кухарський та інспектор Пйонткевич, заступник шефа централі слідчої служби при гол. команді поліції. Вони хочуть зазнайомитися з перебігом вступного слідства.

Оба згадані делегати взяли участь у конференції в воєводи Рожнецького. Присутні були теж начальник виділу безпеки Сохацький та гор. староста Галяс. Темою нарад була справа вбивства ком. Чеховського. Після конференції варшавські урядовці були у сл. виділі, де прислухувалися переслухуванню арештованих.

НАПАД НА ЯПОНСЬКОГО КОНСУЛЯ В ГАМБУРЗІ.

БЕРЛІН, 23. III. ПАТ. У Гамбурзі мин. ночі виконано напад на японського консуля. Трьох споміж 5 напасників арештували. Консуля кілька разів пробили ножем. Непритомного перевезли до шпиталю.

ПАРИЖ БЕЗ ТЕАТРІВ І КІН.

ПАРИЖ. 23. III. ПАТ. Льокавт паризьких театрів, заповіджений на 29. березня поширюється. Вчора прилучилися до акції кіна, мюзик-голі, цирки, конц. салі, арт. кабарети та дансінґи. До мін. Флявдена вислали делеґацію, яка в імені театр. союзів домагалася знижки держ. податку та скасування оплат у користь убогих. Міністр обіцяв піддержати акцію, яка старається виклопотати знижку держ. податку від вистав для підприємства I. категорії з 5 проц. на 2 і пів проц., а для підприємств II. категорії з 2 і пів проц. на 2 проц.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-45.** 792—?

— **Приймаю як давніше в моїм заведенні при вул. Сикстуській ч. 17 від 9—1 і 3—6. — Насс.**

— **Овочеві щепи** замовляти: А. Терпиляк — садівничо-огородниче заведення в Залукві, почта Галич. Ціна від 0.50—2.50 зол. за 1 штуку. Жадайте цінників. 15—21

— **Сьогоднішна погода.** Температура кілька степенів нижче зера, полудневo-західні вітри. (ПІМ).

— **Пересторога.** У Львові та по селах ходять від хати до хати якісь особи та збирають на книжечки жертви нібито на будову церкви в Гиновичах, бережанського повіту. При тому роздають вони дуже примітивні ярмарочні образки святих. Цими днями сконфіскували дві такі книжечки у Львові та віддали канцелярії Митрополичої Консисторії. **Перестерігаємо наших громадян, щоби не складали ніяких жертв на будову церкви до рук збирачів, якщо на їхній збірковій книжечці нема — знимки (світлини) збирача й дозволу Митрополичого Ординаріяту та адміністраційної влади.** — З канцелярії греж.-кат. Митрополичої Консисторії. Львів, 23. березня ц. р. о. Н. Галант в. р. (канцлер)

— **Виділ „Львівського Бояна"** повідомляє своїх Вп. Членів, що проби хору відбуваються правильно кожного вівтірка й пятниці в год. 7.30 веч. в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. На черзі підготовка до концерту „Рідної Школи".

— **Еміґрація до Канади.** Еміґраційний пашпорт до Канади й канадійську візу можуть дістати лише жінки, що їдуть до чоловіків та діти (до 18 років), що їдуть до родичів. Всі вони мусять мати візвання (перміт) з Канади, яке є важне 5 місяців від дати виставлення. Після цього речинця треба старатись за нове візвання, або продовження старого, що триває нераз кілька неділь або й місяців. Хлібороби й робітники цього року не зможуть виїхати до Канади.

— **Осторога перед виїздом на Далекий Схід.** Щораз то більше людей зголошується в Еміграційнім Синдикаті з наміром виїхати до Манджурії. Видно в тому напрямі ведуть якусь аґітацію, причім поширюють неправдиві вістки про можливість вступити до японської та американської армії, або дістати працю в адміністраційній службі. Вияснюємо, що всі ці чутки неправдиві і до Манджурії їхати не можна.

— **Почта підчас латинських свят.** М-ство почт і телеграфів повідомляє, що почтові уряди будуть доступні для публики 26. березня, себто у Велику Суботу до год. 17. Дня 27. і 28. березня почта для публики буде нечинна. Телефони та телеграфи урядують без змін.

— **Катастрофа на гол. двірці.** На пероні гол. двірця у Львові при долучуванні льокомотиви до поїзду, що мав відїхати до Стоянова, машиніст ударив льокомотивою так сильно, що ушкодив 7 ваґонів. Один із кондукторів упав підчас того на долівку ваґону та розбив собі голову, а одній пасажирці спадаюча валізка потовкла голову та коліна. Ваґони так ушкоджені, що не надавалися до їзди і їх мусіли заступити іншими.

— **Після вбивства ком. Чеховського.** Варшавський „Експрес Поранни" з 25 березня ц. р. описує погоню за вбивником ком. Чеховського: „Якийсь осібняк у темній загортці почав у тій хвилині тікати в напрямі стрийського цвинтаря. Утікач тримав у руці револьвер. Кількох прохожих побігло за замаховцем, але спинилися на погрозу револьвера. На місце слідства привезли двох гончих собак. Одна собака кинулася негайно слідами вбивника через цвинтар, Грецьку вулицю й узгіря Парку Кілінського в напрямі Пелчинської вулиці. Тут собака втратила слід". — Львівські вечірні щоденники „Газета Вечорна" та „Експрес Вечорни" з 24. березня, за цим варшавським „Експресом Поранним" подали, що у звязку з убивством ком. Чеховського відбулася ревізія у львівському „Маслосоюзі", що там арештували 11 осіб, а серед них двох українських послів. Цю поголоску опрокидуємо, бо вона від початку до кінця виссана з пальця. В „Маслосоюзі" не було ніякої ревізії і не арештували там ніякого українського посла. Арештували одного службовика „Маслосоюзу". Знаємо, що серед молодих українців у Львові відбулося більше ревізій та арештувань у звязку з цим убивством, одначе з огляду на цензуру цих арештів і ревізій не реєструємо.

— **Із краєвої хроніки.** Постановою з 7. січня ц. р. рада міністрів скасувала сколівський повіт і долучила його до стрийського. 31. березня ц. р. зліквідують староство у Скольому; про створення там експозитури староства ми писали в попередньому числі. — У супереч поголосці поширеній агенцією ПАТ. було у Стрию ледви кілька випадків занедужань пятнистим тифом, а тепер уже в найближчому часі зліквідують ізоляційний дім. — У Гвіздці, коломийського повіту, гаєвий Іван Гаркала приловив у лісі братів Мартинківських із Хомяківки. Гаєвий ранив Миколу Мартинківського в руку й околицю нирок пострілами з кріса; раненого відвезли в лічницю, слідство триває. — В 10 год. ранку на вул. Городецькій у Львові попав під колеса трамвайного воза ч. 8 вояк Іван Ратушинський, важко раненого перевезли до військової лічниці й негайно оперували.

— **Петарда під трамваєм.** У Варшаві під трамваєвим возом вибухнула підложена петарда. В сусідній крамниці тріснула велика виставова шиба.

— **Безробіття в Польщі.** За підсумками державного уряду посередництва праці 19. березня ц. р. було в Польщі 354.922 реєстрованих безробітних, себто на 2.054 особи більше як попереднього тижня.

— **Дикі коти на Закарпатті.** Бухгальтерові Бантілевих хемічних заведень Буцькові вдалося застрілити в закарпатських лісах коло села Ворочева великого дикого кота, довгого майже на півтора метра.

— **„Кінець мандрівки".** Автор цієї штуки, відомої в усьому світі Р. Ц. Шеріф виїхав до Голівуду, щоби виготовити сценарій із останньої книжки Е. Ремарка „Поворотний шлях" на замовлення фабрики фільм „Універсаль Пікчерс Корпорейшен".

— **Новий лет у стратосферу.** Проф. Пікард заповів, що другий лет у стратосферу відбудеться в перших днях червня. Інж. Кіпфер виїхав до Обер-Гурль, щоби спробувати в останне зняти з ледника гондолю, яка залишилася там від першого лету у стратосферу. Коли це вдасться, гондолю перевезуть до Брюселі, щоби примістити в тамошньому музеї цю памятку першого лету проф. Пікарда у стратосферу. Новий бальон до лету у стратосферу будують у Леодіюм. При кінці квітня привезуть його до Брюселі, де його випробують у лябораторії перед черговим летом.

— **Торнадо над Північною Америкою.** Як ми вже повідомляли, над кількома стейтами Злучених Держав пройшов буревій та наробив чимало шкоди. Страшні сцени діялися в околицях, які відвідав ґрізний торнадо, а злива та завeруха перешкоджувала рятунковій акції. У стейті Арізона два фармери спали на своїх ліжках привязаних линвами до даху, вихор зірвав дах і кинув його разом із фармерами кількасот метрів оподалік хати. Один фармер згинув при упадку. У стейті Джорджія буревій кинув одного мужчину на вершок дерева. У Клевеленд вітер вирвав із рук матері дитину й кинув у криницю, де вона потонула. За останніми підсумками жертв буревію у стейті Алябама було 193, у стейті Джорджія 30 убитих і 61 ранених, у Тенесі 17 убитих і 35 ранених, у Кентукі 2 вбиті, 4 ранені; разом усіх жертв 243 вбитих, 726 ранених.

— **У кількох словах.** У Відні відкрили недавно цікаву виставку почтових летунських марок від початку летунської почти до сьогодні. — У Штокгольмі спалили тіло Івара Кройґера у крематорії. — Берлінська фабрика Леве одержала замовлення на будову фабрики крісів у Ковні. — При відкопуванні форум Юлія Цезаря в Римі у глибині 7-ох метрів натрапили на рештки оригінального римського бруку та кілька руїн; одна з руїн домівка трибуналу зберегла частину проводів до огрівання мешкань гарячою водою. — У гористих областях Альбанії появилася шкарлятина з новими признаками: недужі тратять волосся в цілости, або частинно. Разом із шкарлятиною лютує еспанка й забирає чимало жертв. — У Триесті вибухла пожежа доків „Монфальконе" та знищила частину варстатів, шкоди 3,000.000 лірів. — До французької пристані Дакар причалив яхт Ротшільда в повороті з мисливсько-кінематографічної подорожі у глибину Африки. —п

З театру.

Львівський Український Театр „Цвіркун": „БО ХТО НЕ РИЗИКУЄ" — ревія в 13 точках.

Наш „Цвіркун" виступив з новою, чи не шестою вже з черги, ревією під актуальною навіть девізою „Бо хто не ризикує..." На програму нової ревії зложилося аж пять скечів, пять виступів „цвіркунчат", сольоспіви п-і Орлян, півфінал і фінал, у яких брав участь весь ансамбль. Цілість була змонтована конферансієркою в укладі п. Сливки, який і вів її на переміну з п. Мельником.

Зі скечів найбільше подобався публиці останній — „Засідання комітету будови українського театру" в укладі арт. Сороки. І сама ідея цієї повної гумору сценки, і її переведення (участь у ній бере, можна сказати, ціла саля), і характеристичні її персонажі — все те творило добру цілість і було їдкою сатирою на наші гірше як невідрадні театральні відносини. Не диво, що публика зривала собі боки зі сміху.

Повно веселости викликав також скеч п. Сливки „Реформа подружа", а не менше й перероблені з чужих сцен: „Алібі", „Пех" і „Самовбийник". У всіх тих скечах розсівали перли гумору й веселости передовсім пп. Сорока й Залуцький, а дальше молодші: Мельник (який заповідається якнайкраще), Рудакевич і Бодак. Також жінки (п. Якимова, Шалабайкова і Кульчицька) держалися несподівано гарно, достроюючися осьтак гідно до своїх партнерів.

Щодо хореографічних еволюцій молодих звіркунчат, п.п. Чудівської, Ґаевської і Кульчицької, які виконали танці: сльов-фокс, танго, фокс-трот і вальс, то може в дечому й були у них які недотягнення в ритміці й рухах, та винною тут у першу чергу мініятурна сценка, на якій просто нема змоги ширше розвинутися. Назагал пройшли зрештою всі танці гладко і справно — і майже всі їх на настирливе домагання публики приходилося повторювати. В сольовім танку виступила з успіхом п-а Стефа Чудівська.

П-і Орлян, що має вже у нас славу доброї інтерпретаторки веселих пісень і куплетів, виступила цим разом у прегарнім стилізованім народнім строю і відспівала дві веселі народні пісні. Чому так мало?

Закінчилася вистава, як і годилося, дотепним фіналом „Бо хто не ризикує", що його співав арт. Сорока в асисті цілої дружини. Пісня та стане певно в короткому часі популярною в цілому краю.

Найслабша у виставі була конферансіерка п. Сливки, який умів її написати, але не вмів того публиці подати і взагалі має мало даних на заповідача. На будуче треба це якось змінити.

Як цілість нова ревія подобалася загально. Багато людей, що йшли на виставу з недовірям, заявляли потім голосно, що вони дуже приємно розчаровані. Публика цим разом майже виповнила невеличку салю. І. Н.

З концертової салі.

Вечір камерної музики в Дрогобичі.

Дня 27. II. ц. р. відбувся в Дрогобичі рідкий, як на провінціональні відносини, концерт. Професори філії Муз. Інституту ім. М. Лисенка, Степан Огродник (скрипка) і Богдан Пюрко (фортепян), улаштували „Вечір камерної музики", в програму якого ввійшли сонати на скрипку і фортепян отсих композиторів: Кореллія — А-дур оп. 6., Бетовена — Ф-дур оп. 24., Ґріґа — Ф-дур оп. 8. і соната Дворжака — Ґ-дур оп. 100.

І програмою і самим виконанням станули оба виконавці на висоті завдання. Треба радіти, що дрогобицький Інститут придбав нарешті такі поважні сили (Ст. Огродник — абс. Інституту Лисенка у Львові, кляси проф. О. Москвичева; Б. Пюрко — абс. тогож Інституту, кляси дир. В. Барвінського і Держ. Муз. Консерваторії у Празі), які концертовою і педагогічною діяльністю повинні причинитися до піднесення музичного рівня нашого міста.

Концерт попередив коротким вступним словом проф. Б. Пюрко, в якому начеркнув ціль таких вечорів, а також подав характеристику поодиноких композиторів і творів. Трудно сказати, котрий із творів виконано найкраще. Зібраним подобалася передовсім досконала зіграність обох виконавців, дальше повне технічне опанування трудних будь-що-будь творів, а головно добра інтерпретація і відчуття стилю таких ріжних добою і характером сонат. Ми мали би деяке застереження тільки щодо виконання другої частини сонати Бетовена, яка дещо за повільним темпом утруднювала слухачам сприймання.

Окрема справа — це участь публики в цього роду імпрезах. Представників старшого громадянства можна було порахувати на пальцях руки, зате більшість слухачів — це молодь українських шкільних заведень, яка із захопленням приняла програму і розходилась домів з побажанням частіше слухати такі концерти. Це повинно бути подякою молодим виконавцям і заохотою до дальшої праці. А тактика дрогоб. громадянства таки дивна. Підчас коли поважне число учеників Інституту — це діти не-українські, — то знані українські родини вважають за вказане посилати свої діти до чужих музичних шкіл, а деякі „мельомани" здобуваються навіть на газетну рекляму жидівській муз. школі. *А. Г.*

—o—

Дописи.

РОГАТИН. (З життя нашого міщанства). Перші, установчі Загальні Збори філії Т-ва Українських Ремісників, Промисловців і Торговців „Зоря" в Рогатині відбулися в неділю 20. березня ц. р. в год. 2. попол. в салі Т-ва „Сокіл". Присутніх було 51 міщан, ремісників і купців. Збори отворив п. Пиріг Василь, кравецький майстер та покликав на провідника Зборів п. Кавку Василя, майстра теслярського. Голова Матірного Т-ва „Зоря" у Львові п. Сидорак Юрій виголосив реферат та зложив привіт від централі, а головний секретар п. Хомяк Дмитро відчитав та пояснив статут Товариства. До Виділу вибрані: голова: Ґаевич Михайло, кравецький майстер. Члени Виділу: Пилат Степан, купець. Пиріг Василь, кравець, Польовий Володимир, купець, Воробець Осип, столяр, Біленький Іван, кравець, Гнида Остап, столяр. Заступники виділових: Онуфрик Михайло, муляр, Зварич Михайло, різьбар. Провірна комісія: Кавка Василь, тесля, Наґірняк Михайло, купець. В дуже річевій дискусії забирали голос численні присутні. Всі вони як один висказувались, що рогатинські міщани вдержать свою міщанську організацію, брак котрої відчували віддавна.

—o—

Подбаймо про писанки на Великдень.

Космацькі писанки своєю красою та мистецьким виконанням здобули світову славу. Такі писанки є першорядною прикрасою кожної хати. Неодин бажав би прикрасити святочний великодній стіл прегарними гуцульськими писанками та не знає джерела, як ті писанки набути.

На зустріч громадянству пішов Кружок „Рідної Школи" в Космачі. Вже тепер замовив між гуцулками найкращі „писарки" на Гуцульщині і на бажання може доставити кожну скількість по мистецьки виконаних писанок.

Найкраще слати замовлення гуртом для парохіян даної громади, для членів Кооператив, Читалень чи Кружків „Р. Ш." нараз, — тоді кошти пересилки очевидно дешевші. Ціни писанок дуже низькі. Найкращі писанки, за які колись платили по 2, 3, 4, а навіть по 5 зол., нині тільки по 1 зол. вже в розпродажі на місці. Очевидно, установи і гурти, що займаються посередництвом, дістають за це відповідний рабат за свій труд.

Щиро поручаємо замовляти космацькі писанки тому, що весь дохід з них іде на будову трьох шкіл „Рідної Школи" в Космачі (на Рушорі, Плаюц і Станиму), які вже під дахом і потребують тільки викінчення. Таким чином наше громадянство за розмірно дешевий гріш набуде в космацьких писанках дійсно мистецькі цінности, а з другої сторони причиниться тим самим до великого культурного діла, бо до докінчення трьох будинків „Рідної Школи" в осередку Гуцульщини.

Замовлення слати на адресу: о. Микола Угорчак, голова Кружка „Рідної Школи" Космач, п. в місци.

Головна Управа „Рідної Школи".

—o—

СПОРТ.

По гаківкових мистецтвах Европи.

В днях 13.—20. ц. м. відбулися в Берліні гаківкові мистецтва Европи при участи 9 держав. На основі зачаткових розгривок виелімінували до фіналу 5 найсильніших дружин, себто: Австрію, Німеччину, Чехословаччину, Швайцарію і Швецію. А чотири слабші (Англія, Латвія, Румунія і Франція) розіграли між собою „турнір потіхи".

Ніодні мабуть дотеперішні мистецтва не виказали такої вирівняної кляси передових дружин Европи, чого доказом є незвичайно скромні висліди у фінальних змаганнях. Тому також доля першого місця була до останніх змагань непевна, а кожні добуті ворота робили велику переміну в табелі. Також незвичайно цікаве те, що три перші дружини не програли ніодних змагань.

Мистецтво добула заслужено дружина Швеції, яка виграла з німцями (1:0) і чехами (2:0), добуваючи 6 пунктів і відношення воріт 4:1. Минулорічний мистець Европи в гаківці Австрія, мусіла вдоволитися другим місцем (5 п., в. в. 6:3). Трете місце заняла репрезентація Швайцарії, яка вспіла добути рівне число пунктів з Австрією (5), при гіршому в. в. (7:6). На четвертому місці найшлися господарі мистецтв, німці, з ремісовим відношенням пунктів (4:4) і воріт (3:3). Загальною несподіванкою була слаба гра досі сильної чеської дружини, яка виступила без найліпшого грача Малечка і Доразіля. Не добула вона ні одного пункту з некорисним в. в. 2:9.

В „турнірі потіхи" перші два місця заняли Франція й Англія (по 5 п.), при чому про першенство рішило ліпше відн. воріт Франції (5:1). На двох останніх місцях найшлися слабші на клясу від Франції й Англії, а за це від фіналістів, дружини Латвії (2 п., в. в. 5:6) і Румунії (0 п., в. в. 0:9).

Польща, як видно, захоплена ще „успіхами" за океаном, зрезиґнувала з цьогорічних мистецтв Европи. Д.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 23. III. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·60 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 4·50—4·60.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.